

Krönika

Margit Silberstein

Har vi råd att inte ha en fungerande arbetsmarknad för äldre?

Hudfärg, konstigt efternamn, etnisk tillhörighet, kan som bekant göra det svårare att få jobb. Men ett hinder som är ett lika stort problem men som det talats mindre om är ålder, 50-plussare ratas.

Mårten Palme, professor i nationalekonomi vid Stockholms universitet, relaterade till ett experiment i USA, där deltagarna fick rösta bort medtävlare i frågesporten Weakest Link. En brutal sammanfattning av resultatet är att det som till slut sker med oss alla, hög ålder, är det sämsta om du vill ha jobb. De åldersrika, som den liberala riksdagsledamoten Barbro Westerholm brukar säga, petades undan. Men som någon i min workshop påpekade; åldersdiskriminering är åtminstone jämlik, den drabbar de flesta, om vi får leva länge.

Palme relaterade också till en svensk undersökning med falska ansökningar till restaurangjobb. Två grupper med liknande meriter, men olika åldrar, 31-åringar och 46-åringar sökte jobb. Resultatet visade en stark åldersdiskriminering med fyra gånger så hög svarsfrekvens för 31-åringarna.

Erfarenhet eller ”ny” kompetens?

Jag ledde workshopen ”Har vi råd att inte ha en fungerande arbetsmarknad för äldre”? och där var åldersdiskriminering en röd tråd. Min observation är att de yngre i gruppen var mera ifrågasättande till om äldre verkligen kan hänga med i dagens arbetsliv med stora förändringar, som till exempel digitaliseringen och det som den innebär.

Några av dem, var inne på att det kanske inte är så orimligt att arbetsgivare föredrar yngre arbetskraft. De blev bestämt motsagda med argument att äldres erfarenhet och kunskap, som kan överföras till de yngre, väger tungt, ibland är de oersättliga.

En deltagare tyckte att man skulle kunna inrätta en särskild arbetsmarknad för de som passerat 65. Mårten Palme kommenterade, med hänvisning till studier, att det är en myt att äldre blockerar för de yngre att få jobb.

Bakgrunden till den livliga och intressanta debatten om åldersdiskriminering var Mårten Palmes staplar och diagram, som visade att märkbart fler personer mellan 60 och 64 jobbar jämfört med för några år sedan, men kurvorna pekar endast svagt uppåt för de som passerat 65.

Ett av huvudskälen till det är just åldersdiskriminering, enligt Palme, och att systemen inte är anpassade till att äldre ska jobba. De har inte samma rättigheter i trygghets-systemen som de under 65 om de blir sjuka eller arbetslösa. I den meningen kan man säga att staten diskriminerar de äldre och att politikerna skickar dubbla signaler – jobba länge men räkna inte med samma rättigheter som andra.

Socialförsäkringarna är inte anpassade till ett längre liv

Politik och lagstiftning spelar roll. Ett skäl till att allt fler 60-64 åringar jobbar är att möjligheten att förtidspensioneras av arbetsmarknadsskäl försvunnit.

På samma sätt vore det meningsfullt, enligt Mårten Palme, att införa samma rättigheter i socialförsäkringssystemen för de som är över 65 som för de som är yngre. Då skulle sannolikt fler äldre jobba, vilket är önskvärt. Alternativet på sikt är höjda skatter och besparingar.

Vad gäller synen på de som är äldre så handlar det om attityder – och sådana är inte så lätta att förändra.

ATELJÉN 2019